Saluhallen, exteriör med folkliv Lilla Torg

Saluhallar i Sverige

Källa: Wikipedia, Malmö stad, Malmö Museum, Digitalmuseum, Anders Dernback

Torghandel vid påsktider vid Drottningtorget i Malmö

Foto: Okänd fotograf / Malmö museum

Förebilden

Les halles i Paris.

Interiör från Saluhallen vid Lilla Torg Invigdes 15 juni 1903

Foto: Okänd fotograf / Malmö museum

Saluhallen, exteriör med folkliv Lilla Torg

Foto: Okänd fotograf / Malmö museum

Den ursprungliga Saluhallen täckte hela torget. Kring sekelskiftet 1900 rensades torgytan från alla småhus och en magnifik byggnad restes på torget 1903. Här kunde Malmöborna handla kött, fisk, ost, frukt och blommor mm. under ett halvt sekel.

I saluhallen på Lilla Torg sålde Wiklunds Bil under dess sista år Citroën, Rover, Packard och Bentley.

Saluhallen, exteriör med folkliv Lilla Torg

Foto: Okänd fotograf / Malmö museum

Saluhallar I Malmö

Saluhallen vid Drottningtorget i Malmö

Foto: Okänd fotograf / Malmö museum

Södra saluhallen Föreningsgatan Malmö
SALUHALL
MÅN - FRE 8-20
INGÅNG
NETTO

Södra saluhallen i Malmö

Södra saluhallen är en tidigare saluhallsbyggnad på Lugnet i Malmö.

Saluhallen byggdes på Södra torget, även kallat Föreningstorget. Det omgavs då av Föreningsgatan i söder och Flodgatan i norr. Flodgatan gjordes senare om till Diskontogången samt en del av Lugna gatan.
Bakom saluhallen stod stadens år 1899 bildade saluhallsstyrelse. Byggnaden ritades av stadsarkitekt Salomon Sörensen, som även ritade saluhallarna på Lilla torg och i Lund. Den byggdes av Holst & Lönnberg som vann uppdraget i mars 1905. Den 17 november 1906 restes takstolen.

Saluhallen öppnades i juli 1907. Den hade vid starten 98 salustånd samt tio stånd för fisk i källarvåningen med ingång från Flodgatan. På väggarna fanns en fris med olika motiv ritad av P. H. Hagen.
Malmös saluhallar drogs med tiden med ekonomiska problem vilket förvärrades av andra världskrigets ransonering. År 1941 beslutades det att Södra saluhallen skulle upphöra som saluhall. Under andra världskriget användes saluhallen som luftvärnsverkstad.

Efter några år med skiftande verksamhet bestämdes det i början av 1950-talet att saluhallen skulle användas som idrottshall. Ombyggnaden kostade runt 250 000 kronor och byggnaden började användas som idrottshall i september 1952. Den döptes samtidigt om till Södra sporthallen. Bland de klubbar som höll till på Södra saluhallen fanns GAK Enighet och Malmö Atletklubb.

Södra saluhallen i Malmö

I mitten på 1980-talet bestämdes det att byggnaden åter skulle användas som saluhall. I oktober 1986 såldes fastigheten till Tekton Bygg som därefter upprustade den för femton miljoner kronor. Saluhallsverksamheten skulle komma att drivas helt av Bröderna Nilsson i Hallen AB. Det var således inte en typisk saluhall med flera handlare, men företaget strävade efter en saluhallskänsla med service och fokus på färskvaror och delikatesser. Bröderna Nilssons saluhall öppnade den 4 november 1987. I januari 1991 gick Bröderna Nilsson i konkurs och lade ner.

Efter konkursutförsäljningen stod hallen tom i några år. Tekton gick i konkurs under 1992. I februari 1993 såldes fastigheten till Hans Cavalli-Björkman och Malmömässans vd Lars Rosenqvist, då med uttalade planer på att åter öppna saluhall i byggnaden. Den blev dock en livsmedelsbutik i form av Ica New Market som öppnade den 14 oktober 1993 i saluhallen. New Market var bara verksamt i ett drygt år innan man valde att lägga ner i oktober 1994. Redan i december 1994 meddelade dock handlaren bakom Ica Fokus på Clemenstorget i Lund att han skulle öppna en ny Fokus i Södra saluhallen. Senare anslöt de två Fokusaffärerna till Malmborgsgruppen och bytte namn till Malmborgs. Malmborgs stängde år 2003 och ersattes av Netto. Netto gjordes 2020 om till Coop och den 17 november 2022 nyöppnade Coop som en X-tra. X-tra lade ner den 19 april 2024 som den första butiken i kedjan att lägga ner. Kort efter att Coop sagt att man skulle lämna saluhallen meddelade den lokala kedjan Mathallen att man skulle öppna där

När urbaniseringen satte fart under andra halvan av artonhundratalet blev livsmedelsförsörjningen en stor och viktig fråga för de styrande i städerna. Att enbart idka torghandel under bar himmel utan skydd för kyla, fukt, värme, damm och smuts blev i längden ohållbart.

Risken för sjukdomar gjorde att de sanitära förhållandena måste förbättras. Livsmedel så som kött-, fisk-, och mejeriprodukter ställer krav på kontrollerade temperaturer och bör förvaras under tak och väggar.

Saluhallarna blev ett nytt inslag i gatubilden.

Den växande industristaden Malmö var inget undantag och under nittonhundratalets första år såg stadens myndigheter till att uppföra tre stora saluhallar. Stadsarkitekt Salomon Sörensen var mannen bakom byggnaderna.

Den första saluhallen inreddes i husarregementets före detta ridhus vid Drottningtorget. Då hade man redan satt igång planerna för en nybyggd saluhall på Lilla Torg. Den stod färdig sommaren 1903. Samma år tog den snabbt växande staden beslut om att bygga ytterligare en stor saluhall.

Södra saluhallen i Malmö

Salomon Eberhard Sörensen, född 29 april 1856 i Lund, död 7 mars 1937 i Malmö, var en svensk arkitekt. Han var far till Arnold Salomon-Sörensen.
Sörensen var son till byggmästaren Peder Christian Sörensen. Han studerade arkitektur i Köpenhamn och Stockholm och gjorde därefter en längre studieresa i Europa. Han arbetade som privatpraktiserande arkitekt i Malmö från år 1884. Företrädesvis arbetade han då med fasader i nyrenässans med inspiration från Florens.
Sörensen var stadsarkitekt i Malmö 1893-1924. Som stadsarkitekt fick han bland annat ansvara för att utforma de byggnader som staden själv lät uppföra.
Södra saluhallen 1904 ett av många uppdrag

BOULEBAR
PÅ RIKTIGT ALLVAR SEDAN 1991

Saluhallen vid Drottningtorget Malmö

Foto: Carl Wilhelm Roikjer / Malmö museum

Ridhuset blev Saluhall och sedan Boulbar, men mycket mer emellan också

Torghandel vid Drottningtorget Norra Vallgatan i Malmö

Drottningtorget Malmö
Ridhuset blev Saluhall och mer
Foto Anders Dernback

Torghandel vid påsktider vid Drottningtorget i Malmö

Foto: Okänd fotograf / Malmö museum

Ridhus för Kronprinsens husarregemente Drottningtorget Malmö

BOULEBAR

Torghandel vid påsktider vid Drottningtorget i Malmö

Foto: Okänd fotograf / Malmö museum

Saluhallar i Malmö

Den första saluhallen i Sverige ska ha uppförts i Karlskrona redan 1831. Den andra byggdes i Stockholm 1873. I augusti 1893 föreslogs att en offentlig saluhall skulle inrättas på bastion Wenersborg, det vill säga mellan kanalen och hotell Savoy, på den tiden hotell Horn. 1897 – föreslogs istället att ridhuset på Drottningtorget skulle bli en ny saluhall. Förslaget kompletterades ett år senare med ytterligare en saluhall, på Lilla torg. Med 1898 års beslut om att anlägga en Saluhall på torget påbörjades ett arbete att expropriera de små byggnaderna på de tolv tomter som utgjorde kvarteret Lilla torg. Året efter kunde de alla rivas sedan den siste husägaren cigarrhandlaren Gustav W Bredberg slutligen valt att sälja till Malmö stad till ett överpris.
Planeringen av Malmös två saluhallar utfördes av stadsarkitekten Salomon Sörensen. Kostnaden för saluhallen fick enligt stadsfullmäktiges beslut inte uppgå till mer än 128 000 kronor – att jämföra med de 52 000 det skulle kosta att bygga om det gamla ridhuset. I juni 1903 togs den nya hallen på Lilla torg i bruk. Den drygt 1 000 kvadratmeter stora ytan bestod, förutom av kontor, toaletter och ett mindre kafé, av 32 lite större butiker på cirka tio kvadratmeter, samt 65 lite mindre butiker (på 3-4 kvm). Butikshyran låg mellan 100 och 300 kronor per år. Därtill fanns det 64 källarrum för förvaring à 25 kronor. 1903 förordat en tredje hall i staden, den som senare kom att kallas Södra saluhallen.

Saluhallar i Malmö

Kommersen i hallen på Lilla torg var igång i många år, utan närmare besvär. Men mot slutet av 1930-talet med ökade behov av underhåll och reparationer, började ekonomin svaja. Allt fler salustånd var outhyrda och kundunderlaget avtog. Kunderna hade börjat hitta alternativa affärer. Bland annat hade kooperativet vuxit sig allt starkare. År 1940 fick saluhallsstyrelsen i uppdrag av stadsfullmäktige att säga upp hyresgästerna i Södra saluhallen och avveckla verksamheten. Hallen på Lilla torg behövde en modernisering. En utredning visade att en omfattande renovering skulle ge högre hyror som hyresgästerna inte var ville betala. Så då stängde man saluhallen på Lilla torg 1957. 1958. Utställning av nya och begagnad bilar i saluhallen på Lilla torg. År 1963 stängde även Malmös äldsta saluhall, på Drottningtorget.
I april 1968 började man riva saluhallen på Lilla torg och en stor yta kunde bli ren torgyta igen. En ny saluhall öppnade i Esseltes gamla lokaler vid Lilla Torg i Malmö 1980.

Saluhallen vid Drottningtorget i Malmö

Den första saluhallen i Sverige byggdes 1831 i Karlskrona. 1875 invigdes Köttorgshallen vid Munkbron i Gamla stan (riven 1954) där kött och fläsk såldes. En del källor uppger att Köttorgshallan var den första saluhallen i Sverige. Den följdes av Gamla Hötorgshallen vid Hötorget på Norrmalm i Stockholm (öppnad 1884, riven 1954). I Sverige skulle det dröja till den 1 januari 1914 innan en ny lag (torghandelsförbudet) förbjöd all torghandel utomhus med kött, fisk, bröd och mjölkprodukter. Många av livsmedelsförsäljarna flyttade då till de olika saluhallarna som fanns i städerna.

En saluhall skulle utföras hög och luftig samt med tjocka stenväggar så att hettan om sommaren och kylan på vintern kunde stängas ute. Vid uppförandet av Östermalms saluhall i Stockholm kom även för tiden nya byggnadsmaterial att användas. För hallens luftiga takkonstruktion valdes en komplicerad inre gjutjärnskonstruktionen, som tillverkades på Motala Mekaniska Verkstad. Hallens arkitekter var Isak Gustaf Clason och Kasper Salin och är idag en av Stockholms finaste tegelbyggnader från sent 1800-tal.

C. O. Ringdahls välsorterade ostbutik i Saluhallen, Holmströmska huset. År 1910 Sundsvall

Foto: okänd Sundsvalls museum

Östermalmshallen 1967

Foto: Liljeroth, Erik Nordiska museet

Saluhall 1967 i Örebro

Saluhall uppbyggd i husarernas gamla ridhus, Malmö. Fotografering - 1950 — 1954 (uppskattning)

Foto: Liljeroth, Erik

Nordiska museet

Drottningtorget är ett torg i centrala Malmö. Det ligger mellan Stortorget och Värnhem. Torget tillkom på 1810-talet, när de gamla befästningsverken kring staden togs bort. Tidigare hade stadens infart från öster, Österport, legat på platsen. I det gamla ridhuset, som 1900 blev saluhall och därefter, från 1965, vagnmuseum till 2005, varefter Röda korset övertog byggnaden som "Humanitetens hus" till och med 2010, finns sedan 2013 en Boulebar. Öster och väster om torget finns bostadshus från 1890-talet och från sekelskiftet 1900. Torget blev uppkallat efter drottningen, **Fredrika**

Saluhallen vid Drottningtorget i Malmö

Lilla Torg Malmö

Elna Erikssons Ost- & Smöraffär
Linköping

Elsa Petterson, Hetty Lundell och Sigfrid Bennehag i Uddevalla Saluhall 1964

Saluhallen, Uppsala 1936

Saluhallsbranden, Uppsala 9 maj 2002

SALUHALLEN
HALLEN
SDC
50
50

50
SDC 118
SDC 161
HALLEN

Saluhallen, Uppsala 1950

Saluhallen vid S:t Eriks torg, Uppsala 2004

Saluhallen,
Uppsala 1949

Saluhallen - reportage i Uppsala NyaTidning, Uppsala 1954

Uppsala 1949
L EKLUND
ost
en ost för varje smak
Getost

Tybble 9 december 1966 Tybblehallen Örebro

Saluhall 1967 i Örebro

Saluhall i Örebro år 1974

Foto: Örebro Kuriren
Örebro läns museum

Saluhall
I Örebro år 1954

Kungstorget med Uddevalla Saluhall och staty med Karl X

Saluhallen i Karlskrona år 1905

C. O. Ringdahls välsorterade ostbutik i Saluhallen, Holmströmska huset. År 1910 Sundsvall

Foto: okänd

Sundsvalls museum

Östermalmshallen 1967

Foto: Liljeroth, Erik

Nordiska museet

Magnus Gabriel De la Gardies jaktslott, sedan rådhus, nu 1924 saluhall.

Köttorgshallen var en saluhall belägen vid Köttorget intill Riddarfjärden på västra Gamla stan i Stockholm. Köttorgshallen uppfördes 1875 och var då Stockholms och Sveriges första saluhall. Köttorgshallen utökades 1918 med en mindre norra hall även kallad Munkbrohallen. Båda revs i början av 1950-talet för att bereda plats för tunnelbanan och Centralbron.

Vasa saluhall är en saluhall i Vasa. Saluhallen grundades år 1902 och ligger vid Vasaesplanaden. Saluhallsbyggnaden som är i nygotisk stil är ritad av A.W. Stenfors. Numera fungerar cirka 20 företag i saluhallen.

Saluhallar

Stora Saluhallen ligger vid Kungstorgets norra del i centrala Göteborg. Den är byggnadsminne sedan 22 april 1985. Sedan 1991 ägs och förvaltas byggnaden av Higab. Initiativtagare till saluhallen var redaktören S. A. Hedlund. Beslut om att bygga hallen togs i Göteborgs stadsfullmäktige den 16 juni 1887, och den uppfördes 1888-1889

Stora Saluhallen i Göteborg

Göteborg
KÖK & BAR
SALAMI
UTVALDA
HUSA BROD

FESKEKÖRKA

Feskekörka (motsvarande standardsvenska Fiskekyrkan, ursprungligen Fiskhallen, är en fisk- och skaldjursmarknad i centrala Göteborg. Feskekörka, som är det nuvarande officiella namnet, är byggd på numera utfylld befästningsmark vid Fisktorget och invigdes den 1 november 1874. Det göteborgska namnet har den fått för sitt utseendes skull, som påminner om en kyrkas. Den är byggnadsminne sedan den 10 oktober 2013. Feskekörka ägs av Göteborgs stad och förvaltas av Higab.

Den äldsta saluplatsen för fisk var vid Lilla Torget och en större flotte som låg där Fiskebryggan. År 1671 flyttades verksamheten, och flotten, till Stora Bommen och senare till Stora Hamnkanalen, vid kajerna i närheten av Stora Torget (nuvarande Gustav Adolfs Torg), först på den östra sidan och därefter på den västra sidan av Tyska Bron. Fiskförsäljning pågick även direkt från skärgårdsfiskarnas båtar och från en stor flotte som kallades Flotten, Fiskeflotten eller bara Flåten. Sillen lämpades i stora högar på gatorna, vilket medförde en olidlig stank. Den 21 maj 1849, i samband med att Gustav Adolfs torg skulle bli paradtorg, flyttades försäljningen och flotten till Rosenlundskanalen och till platsen som också fick överta namnet Fisktorget. Hit kom fiskeflottan och förtöjde, regelbundet onsdagar och lördagar.

Fiskhallen kom i folkmun att kallas Feskekörka som ett utslag av göteborgshumor. Namnet blev sedermera officiellt. Feskekörka kom att ritas av Göteborgs stadsarkitekt Victor von Gegerfelt och den bär drag av både norska stavkyrkor i trä och gotiska stenkyrkor. Stilen är en blandning av nationalromantik och djärvt formexperiment.

Foto: Liljeroth, Erik

Nordiska museet

Feskekörka

FESKEKÖRKA

Feskekörka
1900

FESKEKÖRKA

Feskekörka (motsvarande standardsvenska Fiskekyrkan, ursprungligen Fiskhallen, är en fisk- och skaldjursmarknad i centrala Göteborg. Feskekörka, som är det nuvarande officiella namnet, är byggd på numera utfylld befästningsmark vid Fisktorget och invigdes den 1 november 1874. Det göteborgska namnet har den fått för sitt utseendes skull, som påminner om en kyrkas. Den är byggnadsminne sedan den 10 oktober 2013. Feskekörka ägs av Göteborgs stad och förvaltas av Higab.

Den äldsta saluplatsen för fisk var vid Lilla Torget och en större flotte som låg där Fiskebryggan. År 1671 flyttades verksamheten, och flotten, till Stora Bommen och senare till Stora Hamnkanalen, vid kajerna i närheten av Stora Torget (nuvarande Gustav Adolfs Torg), först på den östra sidan och därefter på den västra sidan av Tyska Bron. Fiskförsäljning pågick även direkt från skärgårdsfiskarnas båtar och från en stor flotte som kallades Flotten, Fiskeflotten eller bara Flåten. Sillen lämpades i stora högar på gatorna, vilket medförde en olidlig stank. Den 21 maj 1849, i samband med att Gustav Adolfs torg skulle bli paradtorg, flyttades försäljningen och flotten till Rosenlundskanalen och till platsen som också fick överta namnet Fisktorget. Hit kom fiskeflottan och förtöjde, regelbundet onsdagar och lördagar.

Fiskhallen kom i folkmun att kallas Feskekörka som ett utslag av göteborgshumor. Namnet blev sedermera officiellt. Feskekörka kom att ritas av Göteborgs stadsarkitekt Victor von Gegerfelt och den bär drag av både norska stavkyrkor i trä och gotiska stenkyrkor. Stilen är en blandning av nationalromantik och djärvt formexperiment.

Feskekörka

FESKEKÖRKA

Hallen uppfördes på mycket kort byggtid år 1888 i regi av Aktiebolaget Östermalms Saluhallar AB, med ändamål: "att å Östermalm i Stockholm uppföra och uthyra saluhallar jämte andra lägenheter." Bolagsordning fastställdes den 23 mars 1888. Aktiekapitalet år 1901 var 550 000 kronor, och styrelsen bestod samma år av bland andra bankdirektörerna Johan Henrik Palme och Carl Cervin d.ä.
Den cirka 3 000 m² stora hallen invigdes den 30 november 1888 i kung Oscar II:s närvaro.
Arkitekterna bakom Östermalms Saluhall var Isak Gustaf Clason och Kasper Salin.

Göteborg
SALUHALL BRIGGEN
SALUHALL
BRIGGEN

Saluhallen Briggen

Saluhallen Briggen ligger i kvarteret Briggen på Nordhemsgatan mellan Tredje Långgatan och Fjärde Långgatan i stadsdelen Masthugget i Göteborg. Saluhallen är inrymd i en före detta brandstation.
År 1888 beslutades om en ny huvudbrandstation i stadsdelen Masthugget och den nya brandstationen var inflyttningsklar 1891. Den ersatte då den tidigare brandstationen, som funnits i stadshuset sedan 1872. Byggnaden, i två–tre våningar, är ritad av Georg Krüger.
År 1985 beslutades att bygga en ny brandstation i Gårda och efter en tids diskussioner beslutades att den gamla byggnaden bland annat skulle omvandlas till en saluhall. Byggnaden förvärvades 1988 av det kommunala bolaget Higab. Saluhallen Briggen invigdes den 27 september 1991.

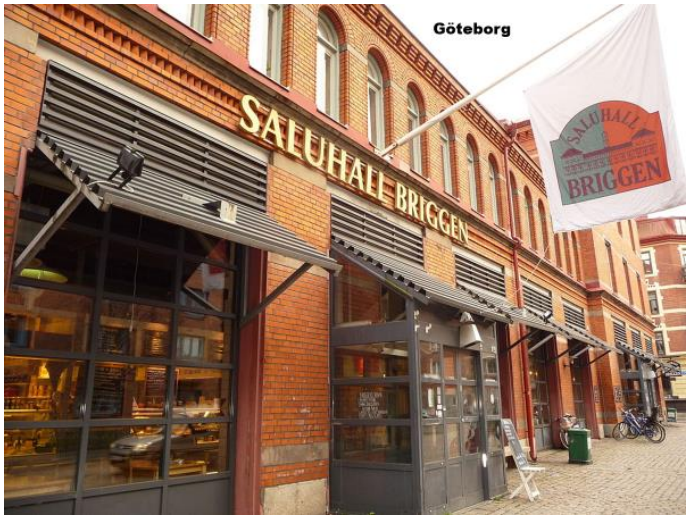

Köttorgshallen i Stockholm

Köttorgshallen var en saluhall belägen vid Köttorget intill Riddarfjärden på västra Gamla stan i Stockholm. Köttorgshallen uppfördes 1875 och var då Stockholms och Sveriges första saluhall.[1] Köttorgshallen utökades 1918 med en mindre norra hall även kallad Munkbrohallen. Båda revs i början av 1950-talet för att bereda plats för tunnelbanan och Centralbron. På Jonas Brolins karta från 1771 kallades området Wästra- eller Inrikeshamn. Namnet Köttorget förekommer på kartor första gången 1863. Här bedrevs huvudsakligen kötthandel med Mälaröarnas bönder som kom med sina båtar till kajen mellan Riddarholmen och Söderström, sedermera även kallad Munkbrohamnen. Lantmannaprodukter från Mälarregionen torgfördes vid närbelägna Mälartorget. Till en början skedde handeln utelutande under bar himmel. Kajen och torget ombyggdes på 1870-talet i samband med tillkomsten av Sammanbindningsbanan. Köttorget delades då av järnvägen som dock gick på en viadukt och torgtrafiken kunde fortfarande passera fritt därunder. F

Köttorgshallen i Stockholm

Södra Köttorgshallen 1904

Södra Köttorgshallen kort innan rivningen 1954.

Översvämning på Köttorget 1904.

Köttorgshallen, interiör, 1952.

Köttorgshallen var en långsmal träbyggnad med en mittengång och salustånd till höger och vänster. Den innehöll 64 saluplatser som uthyrdes av Stockholms stad medan ståndsinredningen tillhörde respektive hyresgäst. År 1914 kom restriktioner beträffande livsmedelshandel på öppna salutorg och 1918 uppfördes därför en något mindre norra saluhall med 42 salustånd.